

'Een van mijn favoriete schrijvers.'
– Lynn Austin

Zo hoog
als de
hemel

SUSIE FINKBEINER

Susie Finkbeiner

Zo hoog als de hemel

Roman

Vertaald door Carola van der Kruk-de Boer en
Annet Niewold-de Boer

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Voor mijn ouders

Alles komt goed, en alles komt goed, en alle dingen komen echt goed.

Juliana van Norwich

Proloog

Zomer 1955

Mijn vader en ik zaten aan het eind van de aanlegsteiger. De mist van de vroege ochtend zweefde boven Chippewa Lake en was zo dik dat ik de tegenoverliggende oever niet eens kon onderscheiden. Voor zover ik kon zien, waren wij de enige twee mensen in heel Fort Colson die wakker waren. Het zou me zelfs niet eens hebben verbaasd als we de eerste twee mensen in de hele staat Michigan waren die hun bed al hadden verlaten.

Mijn vader had een goede dag, dat had ik al gemerkt op het moment dat ik mijn slaapkamer uit kwam. Ten eerste had hij naar me geglimlacht, zodra hij me zag. Ten tweede had hij me gevraagd of ik samen met hem op de aanlegsteiger wilde gaan zitten. En ten slotte had hij twee koppen koffie ingeschonken, die van hem zwart en bij die van mij had hij er nog flink wat melk en suiker bij gedaan.

‘Zeg het maar niet tegen je moeder,’ had hij met zijn donkere ogen vol kattenkwaad gefluisterd. ‘Beloofd? Zij vindt het vast niet goed dat een zesjarig meisje al koffiedrinkt. Ze zal bang zijn dat je daardoor minder goed groeit.’

‘Is dat dan zo?’ had ik gevraagd, terwijl ik mijn bril met vlin-dermontuur hoger op mijn neus duwde.

‘Dat valt nog te bezien.’

Ontspannen schouders, een ongedwongen glimlach, plagende woorden, een glinstering in zijn ogen. Ja, hij had een goede dag.

Hij had niet vaak goede dagen, niet sinds Korea.

Mijn moeder noemde het melancholie. Ik vroeg haar wat dat

woord betekent en ze vertelde me dat het een moeilijk woord is voor verdrietig. Vervolgens vroeg ik waarom mijn vader verdrietig was, waarop ze antwoordde dat de oorlog ervoor had gezorgd dat mensen zich zo voelden. Toen ik daarna wilde weten hoe de oorlog dat deed, zei ze dat ik dat wel zou begrijpen als ik ouder was.

Die ochtend kon het me in elk geval niet zo veel schelen. Ik zat in kleermakerszit naast mijn vader op de aanlegsteiger en luisterde naar de ijsduikers die naar elkaar riepen. Hun galmende jodelroep vulde de lucht en weerkaatste tussen de bomen langs de oevers van het meer.

‘Weet je wat ze zegt?’ vroeg mijn vader.

Ik schudde mijn hoofd.

‘Ze roept een andere ijsduiker. Misschien is het haar partner, misschien haar kuiken. Hoe dan ook, de ander is van haar afgedwaald en ze zoekt hem.’ Hij nam een slokje van zijn koffie. ‘Ze vraagt: “Hé, waar ben je?” En dan antwoordt de ander: “Maak je geen zorgen. Ik ben hier!”’

‘En dan vinden ze elkaar terug?’

Hij knikte en tuurde in de vroege ochtendmist.

‘Papa?’ fluisterde ik.

‘Annie.’

‘Wat als de zoekgeraakte vogel niet antwoordt?’

Hij aarzelde, boog zijn hoofd en klemde zijn lippen op elkaar, wat hij altijd deed wanneer hij nadacht.

‘Nou, ik denk dat de eerste dan nog luider begint te roepen: “Kom als de wiedeweerga hiernaartoe, ijsduiker!”’

Ik lachte en hij glimlachte, en ik dacht dat ik even een glimp opving van hoe hij vóór de oorlog geweest was. Althans, zo stelde ik me dat voor; ik kon het me niet herinneren. Ik was toen te klein geweest.

We zaten nog een paar minuten in stilte naast elkaar. Ondertussen bleven de ijsduikers door de steeds dunner wordende mist naar elkaar roepen, terwijl de zon steeds helderder begon te schijnen en het vocht deed verdampen. We dronken onze koffie

op en ik proefde naast de melk en suiker precies genoeg van de bittere smaak om er zeker van te zijn dat er ook echt koffie in mijn kopje zat.

Die nacht, terwijl de rest van ons lag te slapen, pakte mijn vader een paar spullen bij elkaar en reed er in zijn Chevrolet-pick-uptruck vandoor. De dagen daarna zat ik vaak alleen op de aanlegsteiger op hem te wachten, terwijl mijn benen over de rand bungelden en mijn tenen het kalme oppervlak van het water beroerden. Hij had geen briefje achtergelaten en ik wist zeker dat hij elk moment kon terugkomen. En ik wilde daar zitten als hij kwam.

De volgende woensdag arriveerde zijn brief, zonder retouradres.

Gloria,

Ik kan niet de man zijn die jij nodig hebt. Ik moet kijken of het me lukt om de oorlog achter me te laten. Vertel de kinderen dat het me spijt.

Frank

Vanaf dat moment hield ik op met wachten. Dat deden we allemaal. Het was de makkelijkste manier.

1

Juni 1967

Toen God de wereld schiep, schonk Hij Michigan maar een beperkt aantal dagen mooi weer. Hij zorgde ervoor dat de eerste en laatste maanden van het jaar winters waren en dat de maanden daartussenin net warm genoeg waren om de aarde te ontdooien voordat die weer zou bevroren.

En op de een of andere manier had Hij in Zijn oneindige wijsheid besloten dat dit goed was.

Als het hartje winter was, vroeg ik me vaak af of mijn voorouders wel goed bij hun hoofd waren geweest toen ze hadden bedacht dat Michigan een goede plek was om zich te vestigen. Maar in de lente, als de hele wereld weer tot leven kwam en ik de kou vergat, wist ik zeker dat ik deze staat nooit zou verlaten. De nieuwe bladeren maakten de bossen weer groen en de bloemen bespikkelden de tuinen en velden weer met hun helderrode, gele en oranje kleuren. Paarse seringens bloeiden aan de struik onder mijn slaapkamerraam en verspreidden een verrukkelijke geur. Vinkjes schudden hun geelbruine verentooi af en vervingen die door een prachtig goudbruin kleed. Roodborstjes keerden terug met hun kwinkelerende lied en pas uit het ei gekropen jonge vogeltjes piepten in hun nest en wierpen stukken prachtige, blauwe eierschalen op de aarde.

Elke dag opnieuw verraste het me weer hoe het leven naar Fort Colson leek terug te keren. Maar zo tegen juni was ik altijd alweer helemaal gewend aan de routine van langere dagen en het feit dat ik mijn jas thuis kon laten en mijn blote armen door de zon kon laten verwarmen.

Die dag had ik graag van de zonneshijn willen genieten, maar in plaats daarvan stond ik met een druipende doek in mijn handen uit het grote raam van Bernie's Diner te kijken terwijl ik wilde dat het uitzicht uit iets anders bestond dan het warenhuis aan de overkant van de straat. Het was een volmaakte dag om op een aanlegsteiger te gaan zitten en mijn tenen in het water van Chippewa Lake te steken.

Old Chip. Zo noemden mijn broers en ik het meer. Het was de plek waar wij allemaal hadden leren zwemmen, kanoën en vissen. Opgroeien zonder Frank was absoluut niet eenvoudig geweest. Maar het feit dat ik een moeder had die niet bang was om door de modder te banjeren en een worm aan de haak te bevestigen, had het een beetje makkelijker gemaakt. Vooral voor mijn broers.

Het geluid van kletterende potten of pannen in de keuken trok mijn aandacht terug naar mijn werk in het eethuis. Ik wrong het overtollige water uit de doek en schrobde de tafels schoon, waarbij ik de ontbijtkruiden wegveegde, om zo plaats te maken voor de borden voor de lunch. Een paar meisjes die ik kende van de middelbare school liepen over het trottoir langs het raam van het eethuis. Ze droegen een minirok en een oversized zonnebril, wat helemaal de trend leek te zijn dat jaar.

Met mijn knokkel duwde ik mijn eigen bril langs mijn neusbrug omhoog en ik hoopte dat ze me niet zouden opmerken. De kledingvoorschriften van Bernie's Diner stonden alleen een witte blouse en een nette broek toe – geen spijkerbroek. Van mezelf had ik een nogal hoekige bouw en het uniform flatterde me absoluut niet.

De meisjes keken door het raam naar binnen. Sally Gaines met haar haar hoog opgestoken in een perfect gekapte kastanjebruine bouffant en Caroline Mann met haar diamanten verlovingsring die glinsterde in het zonlicht. Sally's mond vertrok zich in een onmogelijk volmaakte glimlach en ze zwaaide door met haar vingers naast haar gezicht te wiebelen.

Ik wist dat die groet niet voor mij was bestemd. Voor meisjes

als Sally en Caroline was ik nog minder dan onzichtbaar. Ik bestond gewoonweg niet.

Ik draaide me om en zag mijn broer achter de toonbank staan, waar hij een krat met pas afgewassen glazen naast de Coca-Cola-automaat neerzette. De glazen rinkelden tegen elkaar aan, maar slechts heel subtiel, zodat het een beetje klonk als een klokkenspel.

‘Je hebt een bewonderaar,’ zei ik, terwijl ik bij het raam wegstapte.

‘Geweldig,’ zei hij, waarbij zijn stem droop van het sarcasme. Zonder ook maar naar de meisjes op te kijken, pakte hij een van de glazen en zette die onder de automaat, waar hij een half glas frisdrank voor zichzelf uit tapte. ‘Maar ze geven wel een goede fooi.’

‘Jou, ja.’ Ik keek naar hem terwijl hij een paar slokken cola nam voordat hij pakketjes met in servetten gevouwen bestek op de tafels legde. ‘Ik heb niet het voordeel dat ik met hen kan flirten.’

‘Daar heb je een punt,’ zei hij. ‘Ik ben charmant.’

‘En ik een nerd.’

‘Nee hoor, je bent gewoon ongelooflijk intelligent.’

‘Nou, bedankt.’ Mijn blik ging in de richting van de plek waar de meisjes net nog hadden gestaan. Ze waren alweer verdwenen.

‘Ik heb vandaag die afspraak,’ zei Mike, waarna hij de laatste slok van zijn cola nam. ‘Je weet wel, die waar ik je over heb verteld.’

‘Wanneer?’

‘Na de lunch. Bernie zei dat ik wel iets eerder vrij mag nemen.’

‘Heb je hem verteld wat je gaat doen?’

‘Nee.’ Mike zette zijn lege glas op het buffet. Hij dempte zijn stem tot net iets luider dan een fluistering. ‘Ik heb hem doen geloven dat het gaat om een doktersafspraak.’

‘En dat slikte hij?’ vroeg ik. ‘Je weet toch dat je zo ongeveer de slechtste leugenaar ter wereld bent?’

‘Hij leek niet aan mijn woorden te twijfelen.’ Hij schonk zichzelf nog een half glas frisdrank in en dronk dat in één teug leeg. ‘Ik wilde niet dat hij zou proberen het uit mijn hoofd te praten.’

‘Moet je dit echt doen?’ vroeg ik.

‘Ja,’ antwoordde hij, waarbij hij zijn mond met zijn vuist afdekte vanwege een binnensmondse boer. ‘Tenzij jij een andere optie hebt bedacht.’

‘Canada ligt maar een paar uur hiervandaan.’

Hij trok zijn wenkbrauwen op en mompelde wat. ‘Ik weet niet of dat een goed alternatief is.’

‘Wat zei mama?’

Hij haalde zijn schouders op, liep om het buffet heen en controleerde welke ketchupflessen op de tafels moesten worden bijgevuld. De halfvolle exemplaren klemde hij tussen zijn gebogen arm en zijn bovenlijf, om ze terug te brengen naar het buffet.

‘Je hebt het haar toch wel verteld?’ vroeg ik. ‘Vertel me alsjeblieft dat je dat wel hebt gedaan.’

‘Niet echt.’ Hij zette de flessen op een rijtje op het buffet.

‘Wat bedoel je met “niet echt”?’

Hij kromp ineen. ‘Eh... eigenlijk helemaal niet.’

‘Werkelijk, Mike,’ zei ik, en ik hoopte dat het niet te veel als een uitbrander klonk. ‘Je had het aan haar moeten voorleggen. Wellicht had ze nog wel een paar ideeën gehad.’

‘Ik ben bijna twintig, Annie. Ik ben volwassen,’ zei hij, waarbij hij zijn stem dempte. ‘Ach, het maakt toch niet uit. Of ik het nu leuk vind of niet, ze sturen me er hoe dan ook naartoe. Dan kan ik me net zo goed vrijwillig inschrijven zodat ik ten minste nog wat inspraak heb.’

‘Daar zit wat in.’

‘Maar ze zal woedend zijn. Dat weet ik zeker.’ Hij ging weer achter het buffet staan en veegde de flessen met een natte doek af. ‘Ik weet niet hoe ik het Joel moet vertellen.’

Ons kleine broertje Joel was nu dertien jaar en al sinds zijn geboorte hield hij van niemand zo veel als van Mike. En als Mike al ooit genoeg kreeg van die niet-aflatende bewondering, liet hij dat in elk geval niet merken. De rol van grote broer was hem op het lijf geschreven en hij wijdde zich er met vol enthousiasme aan.

‘Waarom heb je het hem nog niet verteld?’ vroeg ik.

‘Ach, ik weet het niet,’ antwoordde Mike, terwijl hij de doppen

van de ketchupflessen draaide. ‘Ik heb het geprobeerd. Maar ik had er gewoon de moed niet voor.’

‘Je laat hem niet in de steek, hè? Als dat tenminste is waar je bang voor bent, dat hij het zo opvat.’

‘Ja, misschien is dat het wel.’

‘En toch moet je het hun een keer vertellen.’

‘Dat ga ik ook doen,’ zei hij. ‘Maak je maar geen zorgen.’

‘Hoe eerder hoe beter,’ zei ik.

‘Na mijn afspraak met de rekruteerder heb ik meer informatie.’ Hij zuchtte. ‘Het wordt een zware dobber, dat is wel duidelijk.’

‘Misschien willen ze je wel helemaal niet.’

‘Zeg dat nou niet, maatje, je kwetst mijn gevoelens.’

‘Ach, ga toch weg!’

‘Dat zal snel genoeg gebeuren, zus.’ Hij draaide zich om naar de keuken. ‘Binnenkort ga ik hier weg en vertrek ik naar het verre Vietnam.’

★★★

Als er al enige troost was voor het feit dat ik de zomer miste, was dat wel dat Bernie het me toestond om op de rustige momenten van de dag wat te lezen. Dat wilde zeggen, als ik al het bestek in servetten had gewikkeld en de tafels had schoongemaakt. Ik had me net met een boek in mijn hand op het krukje achter de kassa genesteld toen de bel boven de deur begon te klingelen – het teken dat er iemand binnenkwam. Met pijn in mijn hart sloeg ik het boek dicht en legde het weer op het buffet. Scout Finch moest nog maar iets langer wachten.

Mijn moeder stond in de deuropening; er bungelde een tasje aan haar gebogen arm en ze zag er in haar rode blouse en tweed rok op-en-top uit als een dame. Ze droeg haar haren die dag los en de puntjes krulden omhoog.

Ze was nooit iemand geweest die over haar leeftijd loog. Sterker nog: ik had haar meer dan eens horen opscheppen over het feit dat ze al ouder was dan veertig. ‘Net iets erboven,’ zei ze

dan, wat stevast werd gevolgd door de opmerking dat ze er zo jong uitzag.

‘Mijn geheim?’ zei ze dan met een samenzweerderige knipoog. ‘Een kapper die mijn geheimen kan bewaren en een strakke riem.’

Mijn moeder, Gloria Jacobson, was een charmante dame die overal waar ze liep de hoofden deed omdraaien. En dat terwijl ik, haar bonenstaak van een dochter, ’s ochtends zelfs maar nauwelijks de tijd nam om mijn haar in een vlecht te draaien. Het was een wonder dat ze mij nooit schoonheidstips gaf, hoe pijnlijk hard ik die ook nodig had. Maar ik had er ook nog nooit naar gevraagd. En ik gaf er eigenlijk ook niets om.

‘Ik kan niet lang blijven,’ zei mama, terwijl ze naar het buffet liep. ‘Ik moet nog een paar boodschappen doen voor ik weer terugga naar mijn werk.’

‘Late lunch?’ vroeg ik, terwijl ik op mijn horloge keek.

Ze rolde met haar ogen. ‘Mevrouw Channing kwam vandaag voor controle en je weet dat zij overal oeverloos over kan uitweiden.’ Ze stak haar hand in de lucht, vormde een snavel met haar vingers en liet die snel achter elkaar open- en dichtgaan.

‘Heeft ze weer vragen gesteld over u en de dokter?’

Mama zuchtte. ‘Uiteraard.’

Nadat Frank ons had verlaten, had moeder voor het eerst in haar leven een baan nodig gehad. Ze had de professioneelst ogende jurk aangetrokken, was naar de praktijk van dokter Bill DeVries gelopen en had hem gevraagd of hij een baan voor haar had. Ze had gezegd dat hij bij haar in het krijt stond. Waarvoor precies had ik haar nooit durven vragen. De dokter bleek op dat moment toevallig een vacature te hebben in zijn praktijk. En sindsdien werkte ze als zijn receptioniste.

Als ik de geruchten mocht geloven, had de goede dokter al sinds zijn jeugd jaren een oogje op haar gehad. Hij had haar zelfs eens uitgenodigd voor het schoolbal, maar was een dag te laat geweest; ze had de uitnodiging van Frank al aangenomen.

De meeste vrouwen in het dorp wachtten op het moment dat er een romance tussen mijn moeder en dokter DeVries zou

opbloeien. Daar wachtten ze al meer dan twaalf jaar op, zonder de hoop op te geven. Ik wist niet of dat te maken had met vastberadenheid of dat het gewoon een teken was van koppigheid.

Hoe dan ook, mijn moeder kon het langer uithouden dan iedereen, zelfs dan de oude zeurkousen van Fort Colson.

‘Ik heb haar verteld dat ik nog steeds ben getrouwd en dat dat, voor zover ik weet, binnenkort ook niet zal veranderen,’ zei mama, waarbij ze intuïtief de trouwring aan haar linkerringvinger aanraakte.

Toen ik haar jaren geleden had gevraagd waarom ze die nog steeds droeg, vertelde ze me dat dat was om ‘geïnteresseerde partijen te ontmoedigen’. Ik vroeg me af of het ook was om te voorkomen dat bepaalde bemoeizuchtige kletstantes te veel zouden gaan speculeren.

In een klein dorp als Fort Colson vonden roddels snel vruchtbare aarde.

‘Is Bernie er ook?’ vroeg mama.

‘Hij zit in zijn kantoor,’ antwoordde ik. ‘Het is vandaag boekhouddag.’

Ze stak haar hand in haar tas, duidelijk naar iets op zoek. ‘Dan is hij vast in een slechte bui.’

‘Ach, niet slechter dan normaal,’ fluisterde ik.

‘Hij doet toch niet chagrijnig tegen je?’ Ze trok een wenkbrauw op. ‘Je hoeft zijn slechte humeur niet te pikken, dat weet je.’

‘Hij is mijn baas.’

‘En hij is mijn neef.’

‘Achterneef, mam.’ Ik rolde met mijn ogen. ‘Iedereen in deze omgeving is jouw achterneef of achternicht.’

‘Maar dan nog...’ Ze begon weer in haar tas te rommelen. ‘Je hoeft het niet van hem te accepteren. Als je ergens op een kantoor gaat werken, word je vast veel beter behandeld.’

‘U weet dat ik dat verschrikkelijk zou vinden.’ Ik leunde met mijn ellebogen op het buffet. ‘Ik ben echt een ramp als het gaat om typen.’

‘Ach, dat leer je vanzelf. En daarmee valt daar meer te ver-

dienen.' Ze hield haar hoofd schuin. 'Of je zou aan een studie kunnen beginnen.'

'Ik heb geen last van zijn buien,' zei ik. 'En daarbij, ik kan geen studie bekostigen.'

'Daar zouden we wel iets op kunnen vinden.' Haar handen hielden stil en ze keek me recht aan. 'Ik kan meer uren gaan werken. Misschien zelfs een tweede baantje nemen.'

'Dat hoeft u niet te doen.' Ik liet mijn boek van het buffet glijden. 'En ik heb er sowieso geen zin in.'

Ze wierp me een strenge blik toe, die me vertelde dat ze geen woord geloofde van wat ik had gezegd. Die blik was ook weer snel verdwenen, maar ze verzekerde zich er wel van dat ik hem had gezien. Daarna richtte ze haar aandacht weer op haar tas.

'Als jij het zegt... Aha,' zei ze, terwijl ze een envelop uit de krochten van haar handtas tevoorschijn trok. 'Deze is vandaag gekomen.'

Rode en blauwe strepen kleurden de rand van de gekreukelde envelop waarop zich ook een donkerder blauwe rechthoek bevond waarin met witte letters 'BY AIRMAIL PAR AVION' was gedrukt. Luchtpost. De envelop was aan mij geadresseerd en de afzender was Walter Vanderlaan, soldaat eerste klasse. 'Enig idee waarom hij je zou schrijven?' vroeg ze, terwijl ze met haar lange, rode vingernagel op zijn naam tikte.

'Nee.' Ik haalde een schouder op. 'Ik heb geen idee.'

'Weet je het zeker?' Ze wierp me een verontwaardigde zijdelingse blik toe.

Ik pakte de envelop en tikte met een hoek ervan tegen het buffet. Walt en zijn ouders waren in mijn kindertijd onze burens geweest. Onze ouders hadden af en toe op vrijdagavond samen een paar kaartspelletjes gespeeld en als kinderen mochten wij dan lang opblijven en in het ondiepe gedeelte van de Old Chip zwemmen of op de televisie naar *Ozzie and Harriet* kijken.

Walt was mijn vriend geweest, ook al was hij van Mikes leeftijd. Als hij bij ons aanklopte om te vragen of er iemand kwam spelen, was hij altijd op zoek naar mij. En als we teams maakten voor

een spelletje krijgertje, noemde hij altijd als eerste mijn naam. Meer dan eens had ik onze moeders gekscherend tegen elkaar horen zeggen dat ze wel alvast een contract konden opstellen voor een gearrangeerd huwelijk.

Hij was mijn allereerste vriend en ik was zijn eerste vriendin.

Maar nadat Frank was vertrokken en wij waren verhuisd, spraken we elkaar niet meer zo veel. En hoe ouder we werden, hoe meer Walt een hekel aan me kreeg. Dat was tenminste hoe ik zijn scheldpartijen en zijn vuile blikken interpreteerde.

Ik deed mijn uiterste best om geen grimas te trekken toen ik mijn blik op mijn naam liet rusten, die in Walt's handschrift op de envelop was geschreven. 'Sinds onze kindertijd heeft hij nauwelijks twee woorden met me gewisseld.'

'Nou, blijkbaar heeft hij er nu behoefte aan met je te praten.'

'Ik kan me niet voorstellen waarom.' Ik duwde mijn bril omhoog. 'Ik zou toch denken dat er genoeg andere mensen zijn naar wie hij kan schrijven.'

'Mensen veranderen. De oorlog kan jongens op ideeën brengen.' Haar ogen werden groot en ze knikte één enkele keer. 'Die zorgt ervoor dat ze dingen opmerken die ze anders over het hoofd zouden zien.'

'Mama, nee. U denkt toch niet dat hij –'

'Annie, jij wordt er niet jonger op. Je bent immers al achttien. En ik weet dat jij waarschijnlijk het liefst zo snel mogelijk trouwt.' Ze boog zich over het buffet naar me toe. 'Je denkt vast dat hij een aardige jongen is, maar...'

'Hij is niet aardig,' onderbrak ik haar. 'Dat weet ik al lang. Dat heb ik zelfs altijd al geweten. En bovendien heb ik absoluut geen haast om te trouwen.'

'Lieverd, hij vecht in de oorlog. Hij is vast heel eenzaam.' Ze zuchtte. 'Ik wil eigenlijk alleen maar dat je voorzichtig bent.'

'Voorzichtig waarmee?'

'Ik wil niet dat je hart wordt gebroken.'

'Mam, ik koester geen stiekeme gevoelens voor Walt Vanderlaan. Dat beloof ik u. En daarbij is hij al heel lang verloofd met

Caroline Mann.' Ik drukte de brief tussen de bladzijden van mijn boek. 'Maakt u zich maar geen zorgen. Ik zal hem niet terugschrijven, als dat is wat u wilt.'

'Van mij mag je hem gerust schrijven.' Ze liet haar adem ontsnappen en nu was zij het die met haar ellebogen op het buffet leunde. 'Hou alleen niets voor mij achter. Wil je me dat beloven?'

Ik knikte, keek haar met samengeknepen ogen aan en probeerde te ontdekken wat ze van plan was. Ze zuchtte nooit zo, tenzij ze nog iets op haar lever had. Toen werd de blik in haar blauwe ogen scherper, alsof ze dwars door me heen probeerde te kijken. Ik had nog nooit in mijn leven standgehouden onder haar 'röntgenblik', zoals ik die noemde.

'Is er iets wat je me wilt vertellen?' vroeg ze. 'Misschien geheimen over Michael?'

'Hoe bedoelt u?'

'Ik weet dat hij iets voor me achterhoudt.'

'Grote goedheid, mama, waarom denkt u dat?' Ik zette grote ogen op, in de hoop dat ik er verbijsterd uitzag, in plaats van schuldig.

'Wat heeft hij voor afspraak?'

'Hoe weet u dat nu weer?'

'Moeders komen altijd overal achter,' antwoordde ze. 'Maar wat voor afspraak is het?'

De deur van het eethuis ging open en een handjevol meisjes liep al fluisterend naar het tafeltje bij het raam. Ik liet hun weten dat ik er zo aan zou komen en ze knikten alsof ze geen haast hadden.

'Je weet het, hè?' vroeg mama. 'Zit hij op de een of andere manier in de problemen?'

'Mam.'

'Het gaat toch niet om een meisje?' Ze raakte mijn hand aan. 'Alsjeblieft, zeg me dat dat niet zo is.'

'Mama!'

'Ik begrijp dat het nu een andere tijd is dan toen ik jong was.'

Ze ging rechtop staan en streek haar blouse glad. 'Met de muziek en films van tegenwoordig kan het heel verwarrend zijn...'

'Mam, ik verzeker u dat het niets met een meisje te maken heeft,' zei ik, in een poging haar ervan te weerhouden iets te zeggen waardoor ik zou gaan blozen.

'Oké,' zei ze, terwijl ze haar handen in overgave in de lucht stak. 'Ik maak me gewoon zorgen, dat is alles.'

'Het is beter als hij het u zelf vertelt.'

'Oké.' Ze klikte haar handtas dicht. 'Ik moet snel weer naar mijn werk.'

Ik knikte.

Ze raakte met haar vingertoppen mijn wang aan. 'Je wordt al zo volwassen.'

'Zag ik er ook maar zo uit.' Ik duwde mijn bril weer omhoog. 'Ik ben het zat dat mensen nog steeds denken dat ik twaalf ben.'

'Op een dag zul je blij zijn dat je er jonger uitziet.' Ze knip-oogde naar mij.

'Misschien.'

'Geloof me maar, dat gaat echt gebeuren.' Ze richtte haar aandacht op de vitrine met gebak, waarin we de lekkernijen uitstalden van de Nederlandse bakkerij verderop in de straat. 'Vraag even of Bernie je wat overgebleven gebakjes kan meegeven zodat we die vanavond als toetje kunnen opeten. En zeg hem maar dat ik de rekening volgende week zal voldoen. Oké?'

'Prima.'

'En mijn moeder komt vanavond bij ons eten. Misschien vindt ze het wel leuk als je met haar meeloopt naar ons huis.' Ze pakte haar tasje op, hing hem weer over haar arm en liep het eethuis uit; haar heupen wiegden bij elke stap.

Mike herinnerde haar aan Frank. Ze zei het nooit met zoveel woorden, maar ik wist het. Zijn bruine ogen die altijd zijn humeur verraadden, de manier waarop zijn donkere haar krulde als hij het te lang liet groeien, zijn diepe stem, het kuiltje in zijn wang als hij glimlachte. Alles aan Mike was helemaal Frank.

De meisjes aan het tafeltje bestelden elk een glas cola en vroe-

gen om één bord friet om samen te delen. Gedurende de hele tijd dat ze daar zaten, keken ze naar degenen die aan de andere kant van het raam voorbijliepen en ze giechelden en roddelden over hen.

Terwijl zij aan het eten waren, zat ik achter het buffet en mijn boek lag ongeopend voor me, terwijl de envelop eruit stak alsof hij me smeekte om uit te zoeken wat erin zat. Ik zei tegen mezelf dat ik er met grote letters ‘retour afzender’ op zou schrijven en hem vervolgens in de brievenbus aan het eind van de straat zou gooien. Maar toen ik het boek in mijn tas stopte, wist ik dat ik zoiets nooit zou doen.

★★★

Beste Annie,

Waarschijnlijk ben ik wel de laatste van wie je een brief had verwacht. Ik hoop dat het een fijne verrassing was om mijn naam op de envelop te zien staan. Ongetwijfeld was er maar één reden waarom je hem hebt opengemaakt, namelijk om te ontdekken wat mij er in vredesnaam toe heeft aangezet om jou een brief te schrijven.

Hoe dan ook, ik heb deze veer hier in Vietnam op de grond gevonden en kwam op het idee om die naar jou te sturen. Ik hoop dat je nog steeds van vogels houdt. Geen zorgen, ik heb hem eerst goed schoongemaakt. Vind je hem niet mooi?

Ik zou willen dat je de vogels hier kon zien. Ze zijn zo anders dan die bij ons. Ik heb geprobeerd er een voor je op de foto te zetten, maar het irritante beestje besloot precies op het moment dat ik de foto nam, weg te vliegen.

Weet je nog dat we, toen we klein waren, altijd keken naar de kolibries die om het voerbakje bij ons in de voortuin fladderden? Je zei dat ze betoverend waren en ik weet nog dat je huilde toen we de kolibrie vonden die was gestorven, nadat hij tegen het raam was gevlogen. Ik denk daar soms nog aan, weet je. Ik vond

het naar dat je die dag moest huilen. Hij was zo klein – onmogelijk klein – en hij woog bijna niets.

Ik heb het je nooit verteld, maar ik heb hem begraven onder mijn moeders stamhortensia en ik heb het graf gemarkeerd met een veldsteen. Die ligt er nog steeds. Als ik thuiskom, kan ik het graf aan je laten zien, als je wilt.

*Je vriend,
Walt Vanderlaan*

PS Als je wilt, mag je me terugschrijven. Ik hoop dat je dat doet.

*'Warmte, liefde en godsvertrouwen spatten van de
bladzijden af. Graag meer Finkbeiner!'*

– **Nederlands Dagblad**

Michigan, 1967. Annie Jacobsons broer Mike heeft zich aangemeld bij het leger om te gaan vechten in Vietnam. Vlak voordat hij vertrekt, geeft hij haar het adres van hun vader, Frank. Hij heeft het gezin verlaten toen Annie zes was en sindsdien is er geen contact meer geweest. Mike vraagt Annie om hun vader op de hoogte te stellen, mocht hem iets overkomen.

Tijdens Mikes afwezigheid overlijdt Annies opa en besluit ze haar vader te schrijven. Een paar dagen later staat hij plotseling op de stoep. Het gezin leeft van brief naar brief terwijl ze ondertussen proberen om de oude banden te herstellen. Maar dan gebeurt precies datgene wat iedereen vreest.

In *Zo hoog als de hemel* laat Susie Finkbeiner op ontroerende wijze zien wat het komen en gaan van vader en zoon doet met een gezin in een turbulente tijd. Een roman met een krachtige boodschap van hoop.

NUR 302

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

